

ZGODNJA

DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in veljá po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za $\frac{1}{2}$ leta 3 krone, za $\frac{1}{4}$ leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIV.

V Ljubljani, 15. februarija 1901.

List 7.

Šopek presv. Srcu Jezusovemu.

I.

Unice cordis amor, timor
unice cordis, Jesu!

Presladki Jezus, eno le,
le eno prosim Te srčno:
Presveto Tvoje naj Srce
edina mi ljubezen bo.

Naj vedno v srcu mi gori
ljubezni plamen Tebi v čast,
naj sveti mi do konca dni,
da ne zaidem kdaj v propast.

O daj, da svet ne zvabi me
v vihar nebrzdanih strasti,
da mi ljubezni ne zatre
in žara nje ne pogasi.

Zato pa, ljubi Jezus, daj
kotiček v Srcu svojem mi;
in tam zavetje najdem naj,
kedar nevarnost mi preti . . .

II.

Quis illud Cor tam vulne-
ratum non diligit?
(S. Bernardus.)

Molim Te, Srce presveto,
Srce Jezusa Boga,
z vso se dušo Ti podvržem,
naj Ti vedno služi vsa.

In kako bi se ne vdal Ti
s srcem vsem in dušo vso?
saj Ti, Srce, si se dalo
záme z vso ljubeznijo . . .

Vedno še ljubezni plamen
v Tebi, Srce, vžiga se —
a v zahvalo trnjev venec
krog in krog ovija te.

Križ postavili sramotni,
nanj pripeli smo roke,
ki so nas blagoslavljalje
in vabile na Srce. —

A ljubilo si nas vendar,
svojo dalo kri za nas;
in zato Ti duša moja
hvalo peva slednji čas.

III.

Anima mea sicut terra
sine aqua tibi.
(Ps. 142, 6).

Kot ob suši žejna zemlja
po dežju zahrepeni,
duša si tako usehla
rose milosti želi . . .

Pokopale dušo mojo
strásti v brezdno so gorja,
roso milosti nebeške
so izpile mi do dna. —

O Srce, Ti v dušo vlij mi
Rešnje kapljico Krvi,
ž njo napoji dušo žejno,
da željá ne skoprni.

Ti, o Jezus, dvigni mene
iz prepada grešnega,
v rano skrij Srca odprto,
da obvaruješ me zla.

Generoz Maver.

ANTON BONAVENTURA,
po božji in apostolskega sedeža milosti
knezškoj ljubljanski
vsem vernikom svoje škoflje mir, srečo in blagoslov
v Gospodu našem Jezusu Kristu.

(Konec).

3. Zmage svete cerkve v poslanstvu pastirskem.
Oglejmo si nazadnje še pastirstvo svete ka-
toliške cerkve v 19. stoletju.

Najpoprej opazimo tu celo vrsto velikih papežev. Pij VII. od l. 1800. do 1823. je velik v svoji borbi proti Napoleonu I. za svobodo sv. cerkve in njene pravice. Ni omagal tudi tedaj ne, ko mu je Napoleon vzel dežele, Rim, palačo in vse premoženje; ni omagal, ko ga je s silo odpeljal kot jetnika v Savono in je le tam grdo z njim postopal. Pij VII. je s pomočjo Božjo zmagal in napravil red v cerkvi na Francoskem in red v svojih deželah.

Slavno je vladal Leon XII. od 1823—1829. Razpisal je l. 1825. sv. leto, odkril je svetu nevarnost prostožidarstva, ter je vse njegove ude iz cerkve izobčil; pospeševal je znanosti, začel zidati prekrasno cerkev sv. Pavla v Rimu, modro vladal cerkveno državo in skušal s konkordati urediti cerkvene zadeve na Nemškem, v Švici, na Nizozemskem in v južni Ameriki.

Naslednik Pij VIII. je vladal samo eno leto in osem mesecev. Opozarjal je narode na nevarnosti, ki jim prete v verskem in družabnem življenju; opozarjal posebno na pogubno delovanje prostožidarjev v šoli in v vzgoji. Umirajoč je prorokoval cerkvi težke čase; in kmalu so prišli.

Koliko je trpel njega naslednik Gregorij XVI. od 1831 do 1846. Trikrat se je moral vojskovati zoper prekucijo, branil je sv. vero, proti raznim zmotam, branil pravice svete cerkve po raznih državah, z apostolsko odkritosrčnostjo je svaril ruskega carja Aleksandra I., pospeševal je znanosti in umetnosti. Živel je kaj strogo. Dobri so ga ljubili in častili, zlobneži in pa prekucuhi so ga smrtno sovražili.

Za njim je sv. cerkev vladal nam že bolj poznani Pij IX. od 1846. do 1878. Njegova vlada je posebno slavna, akoravno ga je Piemont pod vodstvom temnih družeb oropal vseh dežel in ga zaprl v Vatikan. On je proglasil brezmadežno spočetje Device Marije kot versko resnico, on je sklical vesoljni cerkveni zbor, on je v raznih okrožnicah podiral in obsojal pre-mnoge zmote današnjih dni, on je poveljeval cerkveno bogoslužje, on je utemeljil mnogo novih škofij, tudi on je v mnogih državah s konkordati uredil cerkvene zadeve. Duh Božji je narodom vsega sveta vlil v njihova srca prav posebno ljubezen do njega, zato so pa tudi pri raznih prilikah kar vreli v Rim. Od vseh papežev je on najbolj dolgo vladal, namreč 31 let 7 mesecev in 15 dni.

Sedaj vlada 90letni starček Leon XIII. sv. cerkev. Njega ljubeznjivo in častljivo osebo

mnogi poznate, saj ste ga letos videli. Slavnega njegovega vladanja ne bom popisoval, saj ves svet priznava, da je bil komaj kak papež, ki bi bil njemu enak.

Zraven velikih papežev imamo v 19. stoletju tudi velikih kardinalov, škofov in duhovnov. Prav posebno se pozna previdnost Božja nad cerkvijo v tem, da je papežem v pretežkih časih poklonila izvrstnih svetovalcev. Naj imenujem samo kardinale Consalvi, Antonelli, Rampolla, ki so papežem zvesto pomagali in svetne državnike v znanosti, okretnosti in modrosti prekoslili.

Zunaj Rima se je odlikoval slavni kardinal Rauscher na Dunaju, imenitni kardinal Reisach na Bavarskem, sloveči kardinal Wiseman in kardinal Manning na Angleškem.

Naj imenujem še nekoliko imenitnih škofov: škof Fessler v St. Hipolitu, škof Rudigier v Lincu, škof Gassner v Brixenu, naš slavni škof Anton Martin Slomšek in mnogi drugi po Avstriji. Slavnih škofov drugih dežel ne omenjam.

Nikakor pa škofje ne bi bili mogli toliko izvrstnega v čast Božjo, v korist cerkve in ljudstva storiti, ko bi ne bili imeli prav posebno dobrih, svetih, učenih, vnetih duhovnikov. Teh pa ne morem naštevati, jih je preveč. Samo to smemo z zgodovinarji reči, da je bil komaj kak čas, v katerem bi bilo toliko gorečih in pobožnih svetnih duhovnikov, kakor jih ima posebno druga polovica našega stoletja. Res, oni so sol zemlje, luč sveta in mesto na gori postavljeno. Morda nikoli niso bili škofje tako tesno spojeni s papežem, in duhovniki s svojimi škofi, kakor so dandanes. Naj se sovražniki le zaletavajo zoper skalo sv. Petra; o, na tej skali jih pričakuje složna vojska navdušenih borilcev.

Ne smemo prezreti redovnikov in redovnic. Stari redovi so se večinoma obnovili, posebno po Avstriji: bazilijanci, benediktinci, med katerimi so beuronski najbolj sloveči, in frančiškani. Poedine neodvisne hiše posameznih redov so se tesnejše združile, da združene laglje delujejo. V redovih se pravila zmeraj bolj točno izpolnjujejo. Ob času nevarnosti in poskušanj je le malo redovnikov odpadlo. Med redovniki in svetnimi duhovniki je najlepša vzajemnost in bratovska ljubezen. Pomniti je, da se je poprej odstranjeni red jezuitski l. 1814. zopet ustanovil.

A ne samo stari redovi so se v svojem pravem življenju in v duhu svetih začetnikov obnovili, tudi mnogo novih redovniških družin se je ustanovilo, bilo moških, bilo ženskih. Naj

omenim društvo spreobrnjenega Ratisbona za spreobrnjenje judov, Libermanovo misijonsko društvo od neomadeževanega Srca Marijinega, očete od Božje besede, Salvatorijane, društvo za pomoč rokodelcem, Boskovo društvo Salezijancev za zanemarjeno mladino, Bufalovo društvo od presvete krvi, Eymardovo društvo za češčenje presv. Rešnjega Telesa, Ligorijane, šolske brate: pa kaj, saj ne morem naštetih vseh, ker je raznih, posebno ženskih preveliko število. Kako vspešno delujejo redovniki in redovnice med pagani, kjer večkrat za Gospoda Jezusa tudi kri prelijejo, kako vspešno v raznih šolah, v bolnišnicah, v jetnišnicah, v duhovnem pastirstvu! Ne bom Vam tega opisoval, vsaj njihovo delovanje deloma sami gledate.

Ali ne poznate misijonskih govornikov in izpovednikov iz reda jezuitov, lazaristov, frančiškanov in kapucinov? Ali ne vidite dobrih šol nunskih, usmiljenih in šolskih sestrah! Ali ne opazate v bolnišnicah usmiljenih sestrah in usmiljenih bratov? Tudi pri nas smo v tem oziru zadnji čas močno napredovali.

Toliko sijaja opazamo pri učeči cerkvi 19. stoletja. Kaj pa pri poslušajoči, pri vernikih raznih stanov? O, vernikih vseh stanov so zvesti svojim od Boga poslanim duhovnim voditeljem.

Kako zvesto se oklepajo rimskih papežev, posebno zadnjih dveh, Pija IX. in Leona XIII. Pri raznih prilikah potujejo tisoči in tisoči v Rim, da osebno izkažejo sv. Očetu svojo ljubezen in vdanost; kako radi prinašajo katoličani vsega sveta papežu denarno pomoč, katero potrebuje za vlado sv. cerkve, posebno za svete misijone! Da, reči smemo, morebiti se v nobenem stoletju verniki niso sv. Očeta s tako otročjo ljubeznijo oklepali, kakor sedaj ob koncu devetnajstega.

Prav tako so pa verniki tudi svojim škofom in duhovnom vdani. Verniki poslušajo radi na glas svojih duhovnih pastirjev ne samo v strogo cerkvenih in verskih zadevah ampak, tudi v bolj svetnih stvareh, ki so le nekoliko z vero spojene, vsaj vedo, da tudi v teh zadevah jim bodo duhovni pastirji najbolj prav svetovali in najbolj nesebično pomagali. In res, tudi tu moramo reči, da so verniki malokedaj besede duhovnov tako uvaževali, kakor dandanes; zato jih pa tudi radi izbirajo za svoje zastopnike v raznih zborih in za načelnike v občekoristnih podjetjih. Akoravno nasprotni svet vernike zato grdi in zmerja, verniki ostajajo vendar le zvesti in se od svojih duhovnikov odvrniti ne dajo.

Res, verniki so pogumni in se javno združujejo, da bi sveto cerkev in njene pravice srčno branili. Nikdar ni katoliško združevanje tako cvetelo kakor dandanes; dokaz temu so rokodelska društva, delalska društva, razne zadruge, katoliško-politična društva, meščanska društva in druga. In kako pogumno in neustrašeno so se katoliški možje borili za cerkvene pravice! Ob prekuciji je na Francoskem prekucijska vlada ljudstvu svoje duhovne usiljevala, verniki se zanje še zmeniti niso hoteli. Kdo ne pozna srčnih mož, ki so na raznih katoliških shodih po Avstriji z zgovorno in navdušeno besedo zagovarjali Gospoda Jezusa in njegovo cerkev. Pa tudi žrtvovati umejo verni katoličani za svojo cerkev, posebno v časih preganjanja.

To so, dragi moji, boji in zmage svete cerkve v 19. stoletju, posebno v zadnjih desetletjih. S papežem jetnikom se je to stoletje začelo, s papežem jetnikom, toda slavnim zmagovalcem se zvršuje. Druga polovica njegova pripada najlepšim časom katoliške cerkve. — Mi stojimo na pragu novega dvajsetega stoletja. Kaj bo prineslo? Ne vemo, ali eno vemo: naj pride karkoli, cerkve katoliške tudi peklena vrata ne bodo premagala: da, države bodo razpadle, narodi se izgubili, cerkev pa bo stala in ž njo vsi in samo oni, ki se bodo nje oklepali.

III. Sklep.

Za sklep in sebi v veliko tolažbo se prav hitro ozrimo še na boje in zmage v naši škofiji prav v zadnjem letu 19. veka, namreč letos.

Ako se ozremo nazaj, vidimo, da je letos pri nas krščansko življenje močno napredovalo. To razvidimo iz nastopnih pojavov:

1. Opravili smo po beli nedelji božjo pot v Rim, bilo nas je 600 oseb, mnogi so se nam v duhu pridružili. V Rimu smo se kar naravnost navdušili za sveto cerkev in njenega vidnega poglavarja. Bili smo eno srce vsi: jaz, duhovni in verniki.

2. Meseca septembra smo imeli drugi slovenski katoliški shod v Ljubljani. Na čelu shodu so bili najbolj izobraženi, Jezusu in cerkvi vdani možje iz vseh slovenskih pokrajin: shoda se vas je vdeležilo okoli 4000 čvrstih slovenskih mož, med njimi mnogo županov in zastopnikov raznih družeb; naš shod so počastili uzorni kardinal dr. Jakob Missia, knez-nadškof goriški, knez-škof lavantinski dr. Mihael Napotnik in škof Jakob Trobec iz Amerike. Tu smo sestavili in navdušeno sprejeli sklepe, kako moramo

vse naše družabno življenje vravnati po svetem evangeliju.

3. Slovesno smo praznovali praznik presvete Srca Jezusovega; napravili smo sijajne procesije, posvetili smo se temu presv. Srcu in zažgali smo njemu v slavo mnogoštevilne kresove. Gotovo smo Božje Srce Jezusovo posebno potolažili in razveselili, ker smo storili po njegovi osebni želji, kakor jo je razodel blaženi Margareti Alacoque.

4. Napredovalo je skupno češčenje presvete Rešnjega Telesa ob nedeljah; mnogoštevilno ste pristopali k spovednici in k sv. obhajilu, doma in po raznih božjih potih pa ste se vneli za pravo pošteno življenje in za boj zoper grde in nesrečne strasti.

5. V premnogih župnijah ste v zadnjih treh letih, posebno letos, imeli sv. misijon, ali ste ga pa ponovili. Kako je veselo, da ste se svetega misijona skoraj brez izjeme vsi radi vdeleževali in zadobili srčni mir, kar so konec svetega misijona oznanjevali veseli vaši obrazi.

6. Prav znatno so se pomnožile Marijine družbe; na stotine mladeničev in deklet stoji pod zastavo Device Marije, pa se vojskuje zoper najhujše in najgrše strasti. Novo je to, da so letos tem družbam začeli pristopati tudi možje in žene. Le naprej po Mariji k Jezusu! Naj se po tem potu premaga dosedanja hladnost in mlačnost, naj se poživi pogosto sv. obhajilo zlasti pri možeh in mladeničih.

7. Napredoval je tretji red sv. Frančiška. Kar vas ni v Marijinih družbah, možje in žene, pristopite v tretji red, pa bo kmalu konec pijančevanju, ponočevanju, zapravljanju, nečistovanju.

8. Ustanovila se je za učitelje „Slomšekova zveza“, katera naj bi nam dala dobrih in pravih vzgojiteljev nežnih vaših otrok.

9. Ojačala se je gospodarska zveza, ki vam bo prinesla po raznih gospodarskih zadevah mnogo koristi za vsakdanje življenje; pomnožile so se Raiffeisenovo posojilnice, kjer morete v sili in potrebi brez posebnih stroškov dobiti posojila; ustanovila se je domača zavarovalnica tudi vam in deželi na korist. Osnovale so se županske zveze za posamezne okraje pod katoliško zastavo.

10. Naj še omenim krščanske delalske zveze dokaj pomembne za naše delalce tako nevarne čase, da ne zabredejo v Bogu zoperno socialno demokracijo.

To so sijajne strani krščanskega življenja, kakor se je letos pri nas razzvijalo in razcvi-

talo. Daj Bog, da ne zamre, ampak se v 20. stoletju še bolj razširi in obvzame srca vseh Slovencev brez razlike stanu, starosti in spola; daj Bog, da kakor smo začeli, na tem dobrem krščanskem potu napredujemo neprenehoma.

Toda z žalostjo vas moram opozoriti tudi več temnih strani v življenju vernikov naše škofije, moram vas opomniti na nekatere prav posebno nevarne zmote.

1. Prva in temeljna zmota je nauk o slobodni misli, kakor da bi bil človek neodvisen v mišljenju in bi imel pravico, karkoli misli, tudi slobodno povedati, tiskati, učiti. In vendar nismo neomejeno slobodni, ampak smo podložni Bogu in njemu odgovorni za vse, kar mislimo, govorimo, učimo, tiskamo in delamo.

2. Druga zmota izvira iz te prve. Trdi se namreč med nami, da naj duhovnik lepo v cerkvi ostane, v javnem življenju naj pa kar nič ne zapoveduje. In vendar je Bog prav duhovne postavil, da vam oznanjujejo večne resnice in pa njegove zapovedi, po katerih moramo vsi uravnati vse, kar mislimo, kar govorimo, delamo, tiskamo, učimo. Zato moramo pa duhovniki paziti na to, kaj se govori, dela, tiska in uči, in povedati, da li je to vse prav ali ne, povedati da li se vjema z večnimi resnicami in zapovedmi Božjimi ali ne. In to moramo povedati vsakemu človeku, delalcu, kmetu, trgovcu, učitelju, uradniku, knezu, vladarju. Ali so morebiti posvetni stanovi za to postavljeni, ne pa duhovniki?

3. Ker pa tako delamo in vse javno življenje presojava, trdi se zopet krivo, da hočemo mi duhovniki povsod gospodovati. In vendar nečemo gospodovati mi, ampak hočemo, da povsod gospoduje Bog in se vsi ljudje v vsem življenju le njemu pokoravajo. Mi pa ljudi prosimo in svarimo po svoji dolžnosti. Za vse smo postavljeni kot duhovni pastirji in prav zavoljo tega moramo vedno in vedno vsem glasno oznanjevati, katero prizadevanje, katera politika se vjema z gospodstvom Božjim, katera pa ne; prvo moramo podpirati in vam priporočati, drugo pa pobijati in vas od nje odvracati. Posebno pri volitvah vam moramo bistro povedati, kako morate voliti, ako hočete imeti zastopnike Bogu pokorne, ne pa Bogu upornih.

4. Nasprotniki trdijo, da se boré zoper klerikalizem, ne pa zoper vero, ko spodkopavajo oblast duhovnikov. In vendar je Jezus vstanovil svojo cerkev in je njej dal vso oblast in zapovedal, da mora njo vsakdo poslušati. Cerkev Jezusova pa nam govori po papežu, po škofih

in duhovnikih. Kdor teh ne posluša, ampak njihovo delovanje spodkopava, upira se kar naravnost Jezusovim naredbam. Ako se pa zgodi, da je kak duhovnik na krivem potu, povejte višji cerkveni oblasti, da ga posvari.

5. Da bi se duhovnikom vzel ugled, zato jih zaničujejo, zasramujejo in vse slabo o njih govoré; najrajše trdijo, da so duhovniki vsi podivjani, pijanci in nečistniki. To nas duhovnike silno boli. Rečem vam, da so duhovniki večinomoma ne le dobri, ampak izvrstni; mnogi so zares dobri, le prav malo je slabih, nevreden skoraj nobeden. Predragi, nikar ne pustite duhovnikov zaničevati, nikar ne hodite v hiše, kjer se naročajo in čitajo časniki polni grdega obrekovanja zoper duhovnike: že sedaj je pomanjkanje duhovnikov, moglo bi nastati vam za kaznen še večje ali bi pa mogli dobiti v resnici mnogo slabih duhovnikov. In zapomnite si, da kdor zaničuje duhovnika kot duhovnika, zaničuje samega Jezusa. Prosim vas, molite, molite prav goreče za dobre duhovnike!

6. Ponavlja se posebno pogostokrat zahteva, da šola ne sme biti odvisna od duhovniške oblasti, hvalijo se sedanje šolske postave prav zato, ker sedaj duhovnik v šoli samo eno ali dve uri na teden veronauk poučuje in vodi razne pobožnosti, drugoga pa nima nič opraviti. In vendar bi morali vi, ki otroke v šole pošiljate, biti prepričani, da se ne bodo otroci nič krivega naučili. To je pa le mogoče, ako cerkev po svojih duhovnikih more paziti, kaj se po šolah uči, kakošne so šolske knjige, kako se vzgaja, kako učitelji živé. Gornja zahteva je popolno napačna in zoper cerkvene pravice in od cerkve že davno obsojena.

7. Duhovski stan se odriva, in posebno mnogi iz omikanih stanov ne marajo ne za besedo Božjo, ne za sv. mašo, ne za sv. zakramente in vendar pred vami trdijo, da so dobri, verni kristijanje. No, verni že morejo biti, toda vera njihova je mrtva; dobri pa niso, saj ne izpolnjujejo dolžnosti dobrega kristijana; kdor pa teh ne izpolnjuje, se ne more izveličati. Duhovniki morajo siliti vse, da naj izpolnjujejo krščanske dolžnosti; kdor jih ne izpolnjuje, čuti se zadetega in je v srcu že proti duhovniku. Da se v srcu umiri, drago mu je vse, kar se proti duhovniku govori ter napačno misli, da mu to opraviči njegovo nekrščansko življenje.

8. In kako se vam liberalci, ki prav vse omenjene zmote učé, sovraštvo do cerkve podpi-

hujejo, in so tako slabi kristijani, morda že odpadniki, vrivajo za učitelje in zastopnike! Kako širijo časopise, nov katekizem, kako znajo govoriti! Duhovniki naj bi pa molčali, naj bi bili podobni najemnikom, ki se skrijejo, ko pride volk v ovčji obleki, da bi raztrgal ovce. Ne, ne smemo molčati, ampak govoriti moramo in poučevati v cerkvi in zunaj cerkve. In, hvala Bogu, da vaši vrli duhovniki tako delajo! To dolžnost bomo vsikdar vestno in nevstrašeno izpolnjevali. — To so temne strani v našem cerkvenem življenju, ki so se posebno v zadnjem času pojavile.

Predragi, prosim vas, ostanite zvesti sveti cerkvi Jezusovi, ne dajte se odtrgati od njenih duhovnikov, ki so vaši sinovi in vam poslani, da med vami nadaljujejo delo odrešenja. Res je, tudi duhovniki morejo imeti slabosti, tudi oni morejo storiti pogoške, saj so ljudje; toda vsi duhovniki imajo one oblasti, brez katerih ne morete priti v nebesa in se izveličati. Oh obžalujte pogoške takih nesrečnih duhovnikov, obžalujte njih strastnost, toda spoštujte jih kot duhovnike, kot namestnike Božje!

Daj Bog, da tudi v 20. stoletju ostanemo tesno združeni pastirji in ovce po volji našega stvarnika in odrešenika. Povem vam še to, da prav pri nas ima vse proticerkveno gibanje značaj prostožidarstva, tega najhujšega sovražnika Božjega. Le prostožidarstvo nosi v srcu smrtno sovraštvo do duhovskega stanu, ter ga črni, opravlja in obrekuje in se na vse kriplje napenja, da bi ljudi popolnoma od duhovnikov odvrnilo, da bi ljudem pravo sovraštvo do duhovnikov v srcu obudilo. Zakaj? Zato, ker duhovniki varujejo pravice Božje, ker hočejo, da povsod vlada Bog, prostožidarji pa Boga sovražijo, za njegovo voljo ne marajo, ampak hočejo biti prosti, neodvisni, sami svoji bogovi. Od tod ono sovraštvo do duhovnikov, kakor se pri nas posebno zadnje čase pokazuje in širi.

Predragi v Kristu! v kratkih potezah sem vam načrtal boje in zmage sv. cerkve Jezusove tekom 19. stoletja po vsem svetu; dodal sem še sliko cerkvenega življenja na koncu stoletja pri nas v ljubljanski škofiji. Veselimo se lepih zmag sv. cerkve, zmag resnice in pravice! Bojmo se pa, da nas nasprotniki Božji ne premamijo in ne odtrgajo od cerkve. O, le trdno se oklenimo te svete cerkve in po njej Jezusa Kralja! Za nesrečne odpadnike pa molimo, naj bi jih dobri Oče nebeški razsvetlil, in se ne izgube za vekomaj!

Blagoslov vsemogočnega Boga Očeta in Sina in svetega Duha naj pride nad vas in naj bo vedno nad vami. Amen.

† **Anton Bonaventura,**
knez-škof

Cerkve in zvonovi v dekaniji Kranj.

(Dalje.)

XVI.

Šmartin pri Kranju.

Podružnice.

4. Druljevek.

Velika in slavna je bila stara šmartinska župnija, brojala je namreč 17 podružnic*), izmed katerih ste bili najbolj oddaljeni Podreča v sedanjosti mavčiški in Črešnjica v sedanjosti olšiški župniji. Ljudje, preveč oddaljeni od župnijske cerkve, so svojega duhovnega očeta pač poznali po obrazu, a ljubili ga menda niso posebno. Prvič zato ne, ker so prišli le redkokrat k njemu, drugič zato ne, ker so mu morali za tri krajcarje na dan delati tlako ter dajati desetino v snopih in v mladi živini (Garm- und Jugendzehend) Celo vsak deseti panj čebel so mu prinesli v župnišče!

Kakor večinoma vse cerkve kranjskega dekanata, tako je stala tudi podružnica sv. Mihaela v Druljevku še v predluteranski dobi. Da-si ne vidimo v svetišču, katero so pozneje prezidali, gotskega sloga, značijo ga vendar peterostranske stene in lični stebriči ob vnanjih voglih. Oltar je samo eden, delan v barok-slogu 17. veka; v sredi stoji sv. Mihael s tehtnico in mečem, tovariša sta mu apostola sv. Matej in sv. Matija, na vrhu oltarja stoluje Mati božja z Jezusom v naročju. Na listno stran ladije so postavili kip sv. Marka s peresom, knjigo in levom, med svetiščem in ladijo je prislunjena ob steni evangeljske strani leca, leseni strop cerkve so nadomestili l. 1874 z obokom.

Spominj cerkvenega blagoslovljenja ali posvečenja, po domače „somenj“, obhaja naše ljudstvo kot praznik. Veseli se ga staro in mlado, žal da ne vselej „v Gospodu“, kajti k tem svečanostim so se vrinile marsikatere slabe

navade. Kako da se je obhajal ta dan v starih časih, kaže pismo šmartinskega župnika Gašparja de Franckenfeld iz l. 1773. Pritožuje se nad podružnicami svoje župnije (med katerimi je bil gotovo tudi Druljevek) ter prosi deželno gosposko pomoči zoper pogubljive ljudske razvade. Ker nam daje to pismo malo sliko takratnega kulturnega življenja, beležimo iz njega nekaj vrstic:

Hochlöbl. k. k. Kreiss-Hauptmansstelle in Oberkhrauns-Viertel!

Die Gottesforcht und der erwünschte Pfarrfriden erfordert, obwohl mein zulänglicher Fleiss zu nöttiger Beförderung desselben etwas beiträgt, dass diese Tugenden auch von einer Hochlöbl. k. k. Kreiss-Hauptmansstelle gefördert werden mögen. Besonders erwünscht wäre eine Unterstützung zur Kirchweih bei den Filialen, wo sich beim unmässigen Wein und unraimlichen Spielen Vagabundi und gewante liderliche Landbettler einfinden und vermässendlich, ärgerlich und sträfflich aufführen. Bei solchen Umständen ist wohl die Erwägung am Plat e, auf welche Weise solche Excesse, blutige Rauffereien und auch Todtschläge wo nicht vollständig auszuotten, so doch in etwas zu hemmen wären. Was meine, obschon sehr eifrige Kanzel nicht verhindern kann, könnte das wachtbare Aug der Landgerichte verhindern, und diese mit eigentlichen kranerischen Namen »rei« genannte Conventicula in etwas hemmen. Euer Hochwohlgebohren Reichsfreiherrlichen Gnaden als lobwürdigst regierender Pater patriae wissen aber am besten, wie Sie mittelst gnädigem Circulare oder anderen ex officio Anordnung n meinem Ziele feste Hand reichen würden, um dem dominirenden Uebel vorzubeugen . . .

V praznik sv. Rešnjega Telesa 14. junija 1900, ko so se ljudje vračevali od šmartinske procesije, je nastal ogenj pri Cajnarju v Druljevku. Zažgali so otroci in v eni uri je bilo končane več kot polovica vasi. Požar se je polastil tudi cerkve sv. Mihaela. Lahko bi jo bili obvarovali, ako bi bila pri roki vsaj majhena brizgalnica, tako pa je, da-si krita s ploščicami, zgorela s stolpom vred, ker se je vsled silne vročine vnelo tramovje. Zvonova sta padla na obok ter se nista veliko poškodovala; oltar k sreči ni zgorel, ker ogenj ni prišel v cerkev.

Dva zvonova s premerom 79 : 59 cm. Manjši z glasom a poje za cel ton nižje kakor večji zvon z glasom h.

Večji tehta 275 kg. vlit v Albert Samassovi zvonarni l. 1894. Križ, sv. Mihael, sv. Štefan. Napis ob krilu: LAUDATE DOMINUM OMNES GENTES, LAUDATE EUM OMNES POPULI. (Hvalite Gospoda vsi narodi, hvalite ga vsa ljudstva).

Manjši je iz livarne v Kranju, okrašen s podobami: Križ, Marija z Jezusom v naročju, s krono na glavi in z žezlom v roki, sv. Jurij, sv. Florijan. Ob zvonovem vratu se čita: JOHANN CHRISTIAN RISER GOSS MICH ZU CRAINBURG 1761.

Župnik Josip Lavtižar.

(Dalje prihodnjič.)

* Podreča, Mavčiče, Praše, Jama, Breg, Druljevek, Srednje Bitinje, Zgornje Bitinje, Stražišče, sv. Peter pod Šmarjetino Goro, Šmarjetina Gora, sv. Jošt, Spodnja Besnica, Zgornja Besnica, Okroglo, Olše in Črešnjica. Iz prvih štirih so naredili l. 1787 lokalijo Mavčiče, iz zadnjih dveh pa že l. 1791 vikarijat Olše, Okroglo pripade Naklu (1786), deset jih ostane sv. Martinu.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostolstva.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

Glavni namen za mesec februarij:

Krščanski duh v družini.

Stara pripovedka — gotovo znana čč. bralcem „Dničnim“ — govori tako-le: „Ko se je bližal naš praded Adam svoji smrti, skušal je doiti njegov tretji sin Set še enkrat v raj, da bi utrgal z „drevesa življenja“ vejico in z njo umirajočemu očetu rešil življenje. Posrečilo se mu je, a prišel je z vejico prepozno; Adam je med tem umrl. Set vzame mladiko, da bi ne bil njegov trud čisto zaman, ter jo zasadi na očetov grob. In glej! vejica požene korenine in ozeleni. Zelenela je prav tako, kakor je živelo izvoljeno ljudstvo izraelsko: ako je živelo ljudstvo v strahu božjem in se ravnalo po zapovedih Gospodnjih, bilo je tudi mlado drevo življenja v polnem cvetu; ako pa so drevili Izraelci za maliki in zlatimi teleti, povsilo je tudi to čudovito drevo svoje veje ter jelo veneti. To je trpelo tako dolgo, dokler ni bilo judovsko ljudstvo odpeljano v babilonsko sužnost. Takrat je udarila gromka strela z nebes, in drevo se je razklalo; ostal je le še parobek. A ko je prišel čas, da se daruje na Kalvariji velika daritev novega zakona, takrat je prišel ostanek življenskega drevesa zopet do časti. Obsodili so namreč Odrešenika sveta k smrti, a bilo ni pripravnega lesa, da bi stesali križ. V naglici so pograbili prepereli štor in napravili iz njega Izveličarju smrtno postelj. Napojeno Kristove krvi je zazelenelo drevo še enkrat in doneslo sad odrešenja; saj je nosi'o na sebi večno življenje, in vsi, ki okusijo drevesnega sadu, ne vidijo smrti vekomaj. — Tako ganljiva povest.

Nekaj podobnega s tem bajnim drevesom ima družina, ki je tudi drevo življenja; zasadil je je sam Gospod Bog že v raju. Kajti Bog je pripeljal Adamu tovarišico Evo, blagoslovil je prvo človeško dvojico govoreč: „Rastita in množita se ter napolnita zemljo.“ (I. Moz. 1, 28.) A prvi greh je odpeljal človeka v njetništvo hudobnega duha ter kakor pokončevalna strela skoro porušil to drevo življenja. Brez listov in nakitja je moralo tisočletja dolgo životariti v bednih razmerah, tako dolgo namreč, kolikor časa je gospodarilo poganstvo s svojo nevero, nenravnostjo in svojimi grozodejstvi. Toda božji Vrtnar človeškega rodu se ga je usmilil, ni ga hotel popolnoma pogubiti. Kakor je prenovil vse drugo, tako je dvignil tudi družino do prejšnje njene časti. Da, iz zemeljskega prahu jo je dvignil do nepričakovane višine. Zakon je postal zakrament; in ko je visel na križu, razlil se je tudi nad to življensko drevo blagoslov Njegove rešnje krvi. Od tedaj raste zopet dalje in se razcvita — prav tako, kakor versko življenje človeško. Ako je v družini vernost in pobožnost, prinaša bogatih cvetov in sadov, družina postane dom sreče, zadovoljstva in neizkaljenega veselja. Ako je pa družinsko življenje brezbožno in nenravno, tedaj se to drevo posuši, — družina pogrša vseh onih dobrin, ki bi je morala imeti po volji Božji.

Če je vera vsak čas važna in velepomembna za družino, gotovo je tembolj ob času, ko je naravno družabno in versko življenje v veliki nevarnosti; ko je v

družbi toliko strupenih snovij, kakor dandanes. Zato naj družine v naših dneh bolj vestno in goreče nego sicer goje versko življenje.

Prvič morajo storiti to radi sebe samih, da ne izgube svoje plemenitosti in svojih zakladov. Kajti dandanes napadajo vse dele in veje tega življenskega drevesa. Družini skušajo pokvariti korenino — t. j. zakon, čegar svetost in dostojanstvo teptajo z nogami. Še-le takrat — tako govore — bode družina srečna, kadar postane zakon sloboden, ako se mož in žena poljubno razideta ter si vsak za-se poiščeta drugih zakonskih polovic. — Pokvariti skušajo, deblo, ko hočejo vzeti družini to, kar ji uprav daje trdnost in stalnost: stare krščanske šege, staro skromnost in ono tajno privlačnost, stare navade in običaje. — Pokvariti skušajo veje in vejice — otroke, njihovo nedolžnost in čistost. Sedanje razmere hočejo, da pridejo otroci prej in bolj pogosto na veliki svet nego prejšnje čase, ko je bilo za potovanje več časa, denarja in truda in ko industrija ter tovarne še niso rabile toliko ljudij. Če je odšel takrat mladenič od doma ter potoval v tuj svet, prišel je navadno med ljudi, ki so govorili o veri spoštljivo; prišel je v družino, kjer so živeli po veri in smatrali so ga kot domačega. To se je do danes že precej predruščilo. Na vsakem potu in na vsaki stezi preži na mladeniča ali deklico izkušnja. Zreti mora, kako prestopajo povsem hladnokrvno cerkvene predpise; poslušati mora, kako zaničujejo in sramote cerkev in njene služabnike. Tudi sam mora požreti marsikatero grenko ali prenesti tudi kako žrtev, ako hoče ostati Bogu zvest ter živeti po svojem verskem prepričanju.

Najboljši pomoček proti vsem tem nevarnostim, ki prete družini, je goreče versko življenje. V družini, kjer prešinja dober, verski duh vse življenje, kjer se spoštujejo zapovedi božje, tam se zna ceniti tudi svetost zakona, tam ni strast merodajna za medsebojno razmerje obeh zakonskih. Tam velja apostolova beseda: „Kakor je podložna cerkev Kristu, tako naj bodo žene podložne svojim možem v vsem. Možje, ljubite svoje žene, kakor je Krist ljubil cerkev in se samega sebe za-njo daroval!“ (Ef. 5, 24.) V tako družino, kjer še redoma molijo, kjer se postijo zapovedane dni ter posvečujejo nedeljo Gospodu Bogu, tja se verska mlačnost ne more kmalu vsiliti. Tukaj se tudi ne bodo udajali kvarnim zabavam, temveč cenili bodo višje domače veselje nego hrupne veselice in plese po gostilnah. — ali se bodo pa vsaj zmerno udeleževali dovoljenih zabav, a vedno v svesti si svojih krščanskih dolžnostij. — V takih družinah se potrudijo slednjič tudi otroci, da si prislužijo s pokorščino in ljubeznijo do starišev blagoslova, ki jim ga obeta četrta božja zapoved; stariši pa si prizadevajo, da vzgoje otroke do uprav jedrnate kreposti, katera se ob času viharja ne omaje, temveč kljubuje vsem nasprotnim pritiskom.

Drugič mora družina v naših dneh goreče gojiti versko življenje radi cerkve in krščanstva. Kakor je bil nekdan njen ustanovitelj in mojster zaničevan in preganjan, tako zaničujejo dandanes povsod tudi cerkev.

Šola n. pr., ki je hči sv. cerkve, se je njenemu vplivu skoro popolnoma odtegnila. Po svojem notranjem

bistvu ni šola prav za prav družega nego spopolnjevalka družini in pomočnica starišem pri vzgoji otrok. Zato bi šola tudi morala delovati v čistem soglasju s stariši, če bi hotela zasaditi v mladih srcih poleg znanstva tudi kali prave čednosti. Mesto tega se pa zadovolje največkrat s tem, da prinče otroke le takozvani zunanji „izoliki“, da naj drže veliko na svojo „čast“ in dobro ime pred svetom. Tej „oliki“ se pa zgodi kakor snegu, s katerim delajo otroci sedaj po zimi snežene može. Komaj se prikaže pomlad, ter postanejo solnčni žarki toplejši, skopne ti „može“ v malo dneh; najosled ne ostane na dotičnih mestih družega nego umazana kaluža. — Tako izginejo tudi vsi oziri časti, kadar se vzbude v notranjosti strasti in ko prihrme vse dražesti grešnih priložnostij nad slabotno mladostno srce.

Še manj kakor v šoli se čuje o veri govoriti v javnem življenju. Kakor o kakem čudežu se piše in govori, če se drzne kak državnik ali vladar govoriti javno o Bogu. In vendar je izkazovala vera človeški družbi že od nekdanj le dobrote, in sicer ne samo za večnost ampak tudi za časno življenje. Samo vera oznanja ono pravičnost in ljubezen, brez katere si ne moremo misliti urejene družabnosti. Kakor vera zahteva pokorščino napram volji božji, tako vелеva tudi, naj se priznava svetna gosposka in naj se ji izkazuje radovoljna pokorščina.

Ob takem času naj smatra družina kot svojo sveto dolžnost, da postane trdna opora veri in zanesljivo pribežališče preganjani cerkvi. Čim bolj krščanstvo med svetom zaničujejo in preganjajo, tembolj naj se čuva in neguje v družini. Ako se zgodi to, potem naj preganjajo cerkev kakor hočejo, naj zaklepajo cerkve, škote in duhovnike naj vlačijo po ječah — krščanstvo nam ostane ohranjeno, prej ali slej se pokaže ukrepljeno in častneje od poprej zopet med svetom, kakor se je pokazal pravični Noe s svojci po vesoljnem potopu iz ladije. Kakor nedopovedljivo lepi tič Feniks se iz ognja dvigne na dan.

Veliki apostol med pagani, sv. Francišek Ksaverij, je oznanjal krščanstvo z ogromnim uspehom na Japonskem. Toda peklo se je zarotilo proti bujno cvetoči cerkvi. Nastalo je grozovito preganjanje kristijanov. Katoliške cerkve so porušili, duhovnike in vernike so strahovito mučili in morili. Zdelo se je, da je krščanstvo že iztrebljeno. Ko so pa prišli po dolgem času, po več nego 200 letih zopet prvi misijonarji za papeža Pija IX. tjakaj, našli so tam še veliko kristijanov, ki so ostali zvesti Kristu ter goreče častili njegovo presveto Mater. V tihih družinah so namreč marsikje ohranili še katoliško vero. Lajiki so krščevali otroke; stariši so je pončevali o glavnih resnicah naše svete vere, goreče so molili k Odrešeniku in klicali presveto Devico na pomoč. Tako so na Japonskem obvarovale družine kar same krščanstvo pred prepadom.

Zato molimo ta mesec z združenimi močmi k božjemu Srcu našega Odrešenika, ki je tudi kedaj živel v družini, da naj bi znova podelilo krščanskim družinam svojega duha. Saj to Srce je ognjišče življenja in ljubezni; pri njem naj bi našle družine, katere prešinja še polni krščanski duh, novih močij, da si tega duha tudi ohranijo. Tiste družine pa,

ki so postale mlačne ali celo mrzle, naj bi zopet razumele, kaj je vera in milost sv. Duha.

N.

Hrvatska mladina posvečena Srcu Jezusovemu.

(Konec.)

Posvetitev se je vršila deloma na praznik Srca Jezusovega, deloma nastopno nedeljo na neštivilnih krajih in na prav vzvišen način. V glavnem mestu Hrvatske, v kraljevem Zagrebu je bila slovesnost najkrasnejša. Kakor v rekah je lila mladi a v starodavno, častitljivo katedralo in bila je ta velikanska stavba — premajhna, da bi obsegla vse tisoče mladega sveta, ki so se želeli posvetiti najsvetejšemu Srcu našega Kralja.

Posebno lepo so slavili ta veliki in sveti dan, kateri nam je porok za boljšo bodočnost naše posestrime Hrvatske, v Bosni, v gimnazijskem mestu Travniku. Pod vodstvom č. oo. Jezusovcev. Travniški gójenci so navzlic svojemu siromaštvu zbrali za zlato srce 100 kron, za sv. očeta pa so nabrali sledeča duhovna darila: 1685 sv. obhajil. 4983 ročnih vencev; 6407 sv. maš in nebroy dobrih del.

Tako se je posvetila mladina hrvatska ljubečemu Srcu svojega najboljšega Zaščitnika, svojega božjega Pokrovitelja. O celi slavnosti izide kmalu obširno poročilo.

Ali nismo Slovenci precěj za Hrvati?

N.

Namen za mesec februarij 1900.

Krščanski duh v družini.

b) Posebni nameni.

15.) **Sv. Ivan in tovariši, mučenol.** Družba Jezusova v Nemčiji. Goreči a ostoli Srca Jezusovega. Nove cerkve posvečene Srcu Jezusovemu.

16.) **Sv. Jul'jana.** Srčnost v izkušnjavah. Trdno zdravje za misijonarje. Odvrnitev hudega trpljenja, če je volja božja

17.) **Sv. Marijana.** Sprava za pregrehe, ki se zgodijo o pustu. Trajni uspehi pri vzgji slovenske mladine. Odstranitev nekaterih prepirlc-v in hunav-v v katoliškem taboru.

18.) **Sv. Simeon.** Odprava nenravnega časa pisja iz družin in gostulen. Dumni pastirji. Apostolski duh za škofe.

19.) **Sv. Mansvet.** Potrpljenje in krotkost pri vsakdanjem občevanju. Dijaki na učiteljskih. Da bi odpravili prisilni dvoboj iz armade.

20.) **Popelnitna sredo. Sv. Evstahij** Slovani Blagoslov postnim pridigam. Misijoni in duhovne vaje. Vestno izpolnjevanje postne zapovedi. Katoliška cerkev v južnoafriških republikah in na Filipinih.

21.) **Sv. German.** Neustrašno pobijanje prostožidarst-a. Važni izpiti.

N.

Škofijska kronika.

Premilostni g. knezškof Anton Bonaventura Jeglič se je odpeljal vtorek, dne 29. januarija, na Dunaj k otvoritvi gosposke zbornice. Povrnil se je četrtek, 7. februarija. — Pastirskemu listu, ki se prebere prihodnjo nedeljo, bode tvarina: Kakó hodi kristijan za Kristom!

— s —